

AGENDA

woensdag 27 mei 1992

Over 't Spoor

Vijf jonge leden van "Albertus Perk" hebben een werkgroep gevormd, die de wijk 'Over 't Spoor' bestudeert. Ieder lid van de groep heeft daarbij zijn eigen afgebakende terrein. Op deze avond zal Kees van Aggelen iets vertellen over de oudste delen van de wijk, waarbij de Kleine Drift, de Larenseweg en de Oude Eemnesserweg aandacht zullen krijgen. Maar ook het stratenpatroon en de oude woningbouw komen aan bod.

Na de pauze zal Egbert Pelgrim, historisch geograaf, de industrie van Over 't Spoor onder de loupe nemen. Voor menig Hilversummer is dit stadsdeel nauw verbonden met bedrijven als Ensink, N.S.F., Veneta, Polak & Schwartz en Ripolin.

woensdag 23 september 1992

Over 't Spoor (2)

Ging het bij de ledenavond van mei vooral over wonen en werken, op deze avond komen andere aspecten van Over 't Spoor naar voren.

Hans Petersen, bekend van publicaties over de postgeschiedenis en boeken met oude ansichten, vertelt over de ontstaansgeschiedenis van het oude station, het depot voor de lokomotieven, de Gooische Stoomtram en de spoorwegovergangen.

Het tweede deel van de avond gaat over de

kerken. Huub de Groot, bijna afgestudeerd jurist, heeft als studieobject de architectuur van kerken gekozen. In grote lijnen neemt hij ons mee op een reis langs Nederlandse, Gooise en Hilversumse kerken. Al die grote lijnen komen samen in de kerken van Over 't Spoor.

Voorafgaand aan de lezing zal een korte ledenvergadering plaatsvinden met slechts een agenda punt:

* Verkiezing penningmeester.

Door het aftreden van de heer R. Kuperus is een vacature voor het penningmeesterschap ontstaan. Het bestuur stelt voor de heer A.J.N.M. Lundgren in die functie te benoemen. De heer Lundgren is administrateur bij het St. Jozefklooster in Amersfoort, dat zich o.m. bezig houdt met ontwikkelingsgeld voor Indonesië en Brazilië. In verenigingswerk deed hij de nodige ervaring op. Zo beheerde hij de gelden van een kleuterspeelzaal en een buurthuis. Tegenkandidaten kunnen bij het bestuur worden aangemeld. Wij verzoeken u dit uiterlijk op 1 september 1992 te doen.

Op deze avond verder informatie betreffende het boek dat de geschiedenis van Over 't Spoor behandelt. Het ligt in de bedoeling, dat de leden dit boek met een korting kunnen aanschaffen.

De leden van AP – voorzover aanwezig op deze avond – krijgen een gratis nummer van het september-nummer van het tijdschrift "Tussen Vecht en Eem", dat geheel aan Hilversum zal zijn gewijd.

VAN HET BESTUUR

Zoals te doen gebruikelijk besteden we in deze rubriek ruimte om de leden van onze vereniging op de hoogte te stellen van wat er in de bestuursvergadering is besproken en besloten. Sinds het vorige nummer zijn er vergaderingen geweest op 31 januari, op 10 maart en 14 april j.l.. In vogelvlucht de aardigste en belangrijkste punten.

Op 31 januari kwamen de bestuursvacatures opnieuw aan de orde. Op verzoek van de penningmeester kijken we uit naar een vervanger. Gezondheidsproblemen van de secretaris vragen ook om een – naar wij hopen tijdelijke – oplossing.

Besloten wordt dat tijdens de ledenvergadering in maart de afgetreden voorzitter Piet Timmer zal worden voorgedragen als ere-lid van de Kring. We nemen aan dat onze leden het met dit voorstel eens zullen zijn.

Bij de ingekomen post zit een brief uit Seoul (Z-Korea) van de fam B. die zeer verheugd is met de goede ontvangst van 'Eigen Perk' en het kado als nieuw lid. In een uitgaande brief bepleit het bestuur bij B&W van Hilversum de openstelling van het Streekarchief op zaterdagochtend.

Het overleg met de St. "Hilversum, Pas Op!" vindt regelmatig plaats. Gezamenlijk wordt ge-

zocht naar de mogelijkheid om het storthuisje aan de Violenstraat te behouden. De restauratiekosten zijn begroot en hoewel het bedrag fors is uitgevallen, is een oplossing toch niet uitgesloten. Gezocht wordt naar een zakelijk gebruiker voor wie het te investeren bedrag is op te brengen. Cruciaal in het plan is de bereidheid van de gemeente om mee te werken.

Ook de ontwikkeling van de binnenstad is een onderwerp dat in het overleg met Pas Op voortdurend aan de orde komt. De ontwikkelingen worden niet alleen met argusogen gevolgd, maar waar mogelijk wordt onze invloed ten goede uitgeoefend.

De jaardag van "Tussen Vecht en Eem" zal in september 1992 plaats vinden en gewijd zijn aan Hilversum. Ook het september-nummer van het tijdschrift van deze (natuur)historische vereniging zal geheel aan Hilversum zijn gewijd. Zowel bij de jaardag als bij de samenstelling van het nummer van TVE is uw bestuur nauw betrokken.

Wat betreft nieuwe uitgaven wordt gemeld dat de kopij van het boekje van de heer Engel (huizen en bewoners s-Gravelandseweg) vrijwel gereed is. Verder, dat op initiatief van mevr. J. Poortvan Eeden (van de VLOH-radio Hilversum) een boekje gaat verschijnen samengesteld uit interviews met oude Hilversummers.

Op de vergadering van 10 maart is weer de bestuurssamenstelling aan de orde. Gelukkig is er een kandidaat voor het penningmeesterschap: de heer Guus Lundgren. Hij is op de vergadering aanwezig om de sfeer te proeven. Ook voor het probleem van het secretariaat lijkt voorlopig een oplossing te zijn gevonden. Kees van Aggelen wordt benoemd als 2e secretaris en zal het werk van Louky van Keijzerswaard voorlopig en ten dele overnemen.

Het jaarverslag van de secretaris is niet opgenomen in Eigen Perk. Besloten wordt dat dit wordt voorgelezen tijdens de jaarvergadering.

Door de ziekte van de heer Andriessen, die inmiddels voor revalidatie in De Beukenhof is opgenomen, is een noodvoorziening getroffen voor het klaarmaken van de verzending van Eigen Perk. Loes Westermann is ingesprongen en wil dat eventueel ook wel voor het nummer doen. Er zal worden uitgezien naar een definitieve oplossing want ook mevr. Andriessen, die de ledenadministratie deed, wil deze

taak door de ontstane situatie graag met spoed overdragen.

Van het grote aantal punten dat verder wordt besproken is vermeldenswaard dat de voorzitter op 19 maart een inleiding zal houden in de overleggroep Binnenstad waarin hij opnieuw aandacht zal vragen voor de historische aspecten. (Een verslag van deze inleiding verderop in deze rubriek).

In overleg met het bestuur van Pas Op is afgesproken, dat voor de donateurs van deze stichting die ons blad Eigen Perk sinds enkele jaren ontvangen door Pas Op een vergoeding zal worden betaald, die overeenkomt met de kostprijs van het blad. De mogelijkheid van een gecombineerd lidmaatschap is wel overwogen, maar bleek niet te verwezenlijken.

Over het onderwerp voor het vierde lustrum van onze vereniging in 1995 zal spoedig een beslissing moeten worden genomen, zodat de nodige werkgroepen aan de slag kunnen. De 'omroep' is als onderwerp gesuggereerd. Zijn er goede alternatieven?

Op de vergadering van 14 april wordt een ingekomen brief van de gemeente over het storthuisje aan de Violenstraat besproken. Er is overleg geweest met de afdeling Grondzaken van de gemeente Hilversum. Dat is goed verlopen, hoewel de dekking van de restauratiekosten een probleem blijft. Er is een gegadigde voor het huisje. Een publiciteits- en adviesbureau heeft interesse en er zijn inmiddels bouwtekeningen gemaakt.

Voorzitter Fred Repko, die onze vereniging vertegenwoordigt in de Overleggroep Binnenstad vertelt over de voortgang van de plannen. Wilma Vastgoed en Delta Lloyd zullen waarschijnlijk in juni met een definitieve presentatie komen. Hete hangijzers zijn de financiering en het verkeer. De voorzitter lijkt voorzichtig positief t.a.v. de historische bebouwing.

De komende ledenavonden worden besproken en waar nodig worden puntjes op de i gezet. Dat geldt ook voor de jaardag van TVE in september a.s., aan de voorbereiding waarvan enkele bestuursleden meewerken. De plaats van Piet Timmer in het dagelijks bestuur van deze regionaal-historische vereniging is inmiddels overgegaan naar Fred Repko.

De redactie van Eigen Perk maakt zich zorgen

om de ledenadministratie en voorbereiding van de verzending van het blad. Het is duidelijk dat in een zo snel groeiende vereniging als de onze de ledenadministratie om een 'professionele' aanpak vraagt. Besloten wordt dat Ed van Mensch de ledenadministratie over zal nemen. Guus Lundgren, de kandidaat-penningmeester, zal voorlopig de inning verzorgen. Zijn benoeming tot penningmeester kan om statutaire redenen pas in september rond zijn.

Vanuit de redactie komt het verzoek aan het bestuur om een probleem over het septembernummer van EP, dat geheel aan archeologie van ons gebied zal zijn gewijd, op bestuursniveau met de Archeologische Werkgemeenschap Naerdincklant (AWN) te bespreken. Samenwerking lijkt voor de hand te liggen, nu blijkt dat de AWN een plan heeft om t.g.v. het 40-jarig bestaan van deze vereniging in het najaar een uitgebreid jaarverslag te publiceren, waarin ten dele dezelf-

de auteurs over dezelfde onderwerpen een artikel werd toegedacht.

De kritische beschouwing van redakteur E.J.P. over de Monumentenrapport betreffende de binnenstad in het vorige nummer van Eigen Perk, heeft nogal wat deining veroorzaakt. Met respect voor inzichten en de eigen verantwoordelijkheid van de redactie, meent het bestuur dat het met grote instemming kennis heeft genomen van de inhoud van het rapport en de voorstellen tot bescherming van de nog bestaande historische panden. Elders in deze rubriek zal de voorzitter het bestuursstandpunt over deze zaak nader toelichten.

De voorzitter bedankt tot slot de leden van de redactie van Eigen Perk, die tijdens de ziekte van Jan Lamme er in geslaagd zijn onder moeilijke omstandigheden het eerste nummer van dit jaar te laten verschijnen. Ondergetekende kan het hier alleen maar van harte mee eens zijn!

J.E.L.

De historische kern van Hilversum en de plannen voor de binnenstad

Toespraak F.F.M. Repko, voorzitter van de Historische Kring "Albertus Perk", op 19 maart 1992 voor de Overleggroep Binnenstad.

Hilversum voor 1874

Hoe zag Hilversum er uit in de zeventiger jaren van de vorige eeuw, dus voor de aanleg van de spoorlijn in 1874?

Onordelijk, schots en schuin lag het binnen de heuvels nu, een handvol huizen en krotjes, zo maar tussen landerijen en bos te grabbel gegooid. Daar ligt de boel. Nee, heus geen warboel. Er was een wondere evenredigheid in dat alles, juist gemengd het strakke en het warrige. Mooi en lelijk, dof en helder, licht en schaduw, het stond niet bot naast of schril tegen elkaar, het was geestig dooreen gemengd.

Er was harmonie; wel grote verschillen, maar geen tegenstrijdigheden. Geen bepaald arbeiderskwartier, geen eigenlijke industriewijk, niet afzonderlijk of afgezonderd lagen de boerderijen; geen uitsluitend winkelstraten, zelfs geen af-

gepast deftige buurt. Alles, rijk en arm, fabrikant en arbeider, boer en winkelier, zij waren elkaanders naaste burenen. Tussen de fabrieken, de woonhuizen en de boerderijen overal tuintjes, grasveldjes, hier en daar nog een enkel bosje of houtwalleetje om enig accent te geven. Het is niet te zeggen of het rommelige, bedrijvige dorp in schoonheidsdrang zich overal tussen heide, bos en landerijen in schuift, of dat de volle, rijke natuur genadig aan alle kanten binnenkomt.

(Boerhout)

Nadat tussen 1880 en 1920 Hilversum zich had gekenmerkt door een sterke bevolkingsgroei van 9.000 tot 39.000 inwoners wordt de kern in 1922 als volgt beschreven:

Kittelend is de belijning zijner straten, prikkelend het straatbeeld met de malse inhammen en uitsteeksels, gevels om razend te worden en gevels om in een lach te schieten, schots en scheef staande huizen en daartussen hier en daar nog een waardige, rechtlijnige oude dorpswoning, deemoedig wachtende op het einde. Dat is niet

steeds, dat is eigenlijk ook niet dorps, dat is Hilversums. Een ander woord is er niet voor. (schrijver onbekend)

Waarom ben ik met deze citaten begonnen? Het geeft aan hoe ook in vroegere jaren het beeld van de kern van Hilversum rommelig overkwam. Het is dus niet iets van de laatste decennia of sedert de aanleg van de spoorlijn; neen, reeds meer dan een eeuw vertoont Hilversum dit beeld.

Het is ook historisch verklaarbaar, doordat het oorspronkelijke agrarische wegenpatronen en bebouwingen als het ware ineen geschoven werden met de latere industriële bebouwingen. De omringende engen (landbouwgrond) hielden de dorpskern omsloten. Zo ontstond niet alleen industrie in agrarische bebouwingen, maar er ontwikkelde zich ook een woonverdichting en een intensiever gebruik van bestaande boerderijen door middel van opdeling daarvan in kleine woon- en winkeleenheden.

Daar tussendoor ontstonden steeds meer wegen en weggetjes. Ook fabriekershuisen en arbeiderswoningen werden in de vorm van boerderijen gebouwd. Voorbeelden zijn te vinden op Groest 104: het fabriekershuis lijkt op een boerderij, maar is dat nooit geweest; op de Langestraat staan drie voorbeelden dicht bij elkaar:

- de boerderij van Houtman, oorspronkelijk boerderij, later opgedeeld in woningen en winkels;
- het pand van Pootjes, oorspronkelijk boerderij, thans woonhuis (de winkel is later aangebouwd);
- het pand van Roovers met het uiterlijk van een boerderij, maar oorspronkelijk gebouwd als arbeiderswoningen (geen boerderij en niet opgedeeld).

Rommeligheid positief gewaardeerd

Opmerkelijk is verder dat in de oude beschrijvingen het rommelige karakter van Hilversum positief werd gewaardeerd. Het komt ook overeen met modernere inzichten over de belevingswaarden van oude stads- en dorpskernen. Deze belevingswaarden wordt sterk beïnvloed door elementen als:

- kleinschaligheid;
- verrassingen in het stratenpatroon;
- variatie in rooilijnen, dakvorm en nokhoogte;

- historische bebouwing als vertegenwoordiging van cultuur-historische waarden;
- menging van cultuurperiodes en een groot aantal gebruikswijzen (wonen, werken, winkelen).

De nationale bond Heemschut heeft dit verder uitgewerkt. Als hoofdkenmerken van de oude bebouwde omgeving worden genoemd:

- de menselijke maat, o.a. ontstaan doordat alles met handkracht werden samengevoegd;
- het gebruik van eenvoudige natuurlijke materialen;
- de verticale gerichtheid van de vensters, gevels en gevelvlakken;
- het hellend dak, gedekt met keramische pannenen, lei of riet; veelal mede maatbepalend voor de grootte van het gebouw of de geleiding daarvan;
- de aandacht voor het detail, het ornament en de variatie;
- de grote diversiteit in bouwdata en ontwerpers; een weerspiegeling van de geschiedenis;
- het stratenpatroon, afgestemd op eenvoudige, niet-intensieve verkeerssystemen met ruimte voor menselijke activiteiten buitenshuis;
- de aanwezigheid van oude bomen;
- het gebruik van natuurlijke materialen voor bestrating en aankleding bij de overgangszone van huis naar straat.

Deze elementen bevorderen niet alleen positieve belevingswaarden, maar verschaffen ook een gevoel van sociale veiligheid en leveren zo een bijdrage aan de criminaliteitsbestrijding. Bovendien hebben de oude kernen veel sfeer waar het gezellig winkelen en uitgaan is. Zo heeft de renovatie van de kern ook een duidelijke economische functie.

Verwording van de oude kern

Terug naar Hilversum. Als gevolg van het rommelige karakter van de kern van Hilversum is deze extra kwetsbaar voor verval in de zin van verpaupering en afbraak. Positief gewaardeerde rommeligheid verwordt tot negatief gewaardeerde rotzooi. In die fase bevindt Hilversum zich al geruime tijd; veel open gaten, waarvan het gat

van de Kerkbrink wel het meest in het oog lopende is, alsmede de verpauperde gebieden zoals de Laanstraatbuurt zijn daarvan het bewijs. De tijd is dan ook niet ver meer dat de meerwaarde van de oude kern niet meer aanwezig is en het verkeer de kern in bezit neemt door overbelaste wegen en parkeerplaatsen.

Eén van de gevolgen is, dat het winkelend en recreërend publiek naar elders trekt. Het recente distributie-planologisch onderzoek in opdracht van de STRO bevestigt dit beeld voor Hilversum.

Veranderende inzichten

In de geschiedenis van de verschillende plannen die voor de kern van Hilversum zijn gemaakt, herkennen we de verandering van inzichten met betrekking tot de historische kern.

In het kernplan van Dudok uit 1946 werd deze kern weggedacht; het gebied tussen Kerkbrink, Herenstraat, Groest en Langestraat zou geheel plat gaan (inclusief kerkgebouw en oude raadhuis) en veranderd worden in een moderne city.

Het structuurplan van de kern uit 1971 heeft zeer ingrijpende gevolgen gehad door de aanleg van de Schapenkamp. Daarnaast begon men aandacht te krijgen voor de historische bebouwing, zij het dat men deze dacht te kunnen behouden door enkele waardevolle panden te verplaatsen naar een kunstmatig historisch buurtje rond de Jonge Graaf van Buren.

Pas in 1978 werd in het beleidsprogramma van de gemeenteraad uitdrukkelijk gesteld, dat het kleinschalige karakter van Hilversum behouden moest blijven. Het historisch gegroeide moest behouden blijven. Het in 1982 uitgebrachte structuurplan introduceerde het begrip *waardevol dorps- en buurtgezicht*, tegenwoordig spreekt men van *ensembles*. Hierbij heeft men niet alleen aandacht voor het geïsoleerde monument, maar ook voor de historisch gegroeide omgeving daarvan.

Nieuwbouw dient zich dan wat schaal en materiaalgebruik aan te passen aan de historisch waardevolle bouwwerken. De bond Heemschut geeft hiervoor talloze praktische wenken. Deze gedachte is ook verwerkt in de Onderzoekrapportage Binnenstad uit 1986, waarin wordt gesteld dat nieuwe bebouwing moet passen in de bestaande, historisch gegroeide, stedenbouw-

kundige structuur. In het raadsbesluit uit 1990 *Aanpak Binnenstad Opnieuw Bezien* wordt hierover gezegd dat de monumenten-commissie dient aan te geven welke structuren en welke bebouwing de moeite waard zijn om te behouden, waarna afweging met andere belangen plaats vindt.

Behoud van het historisch waardevolle

Deze Monumentencommissie heeft in 1990 een rapport uitgebracht over de kern waarin wordt voorgesteld 40 panden op te nemen op de monumentenlijst en drie ensembles van waardevolle bebouwing aan te wijzen, te weten: Laanstraatbuurt; omgeving Biersteeg en omgeving restaurant "De Smidse". Naast deze veertig panden waren reeds eerder 12 gebouwen op de rijks- of gemeentelijke monumentenlijst opgenomen. Het totaal betreft zowel oude als jonge bouwkunst (b.v. Gooiland).

Ook de Historische Kring "Albertus Perk", en de Stichting "Hilversum, Pas Op!" hebben niet stilgezeten en brachten in 1990 een Visie op de stedenbouwkundige ontwikkeling van Hilversum uit. Deze bevat een aantal concretisering van de uitgangspunten, die ik noemde en bovendien wordt daarin aandacht gevraagd voor de aankleding van de binnenstad met groen en aangepast straatmeubilair. Vandaar dat de Historische Kring "Alb. Perk" ook enthousiast gereageerd heeft op de plannen van het Bureau Bakker en Bleeker.

Concrete aanbevelingen

Wij zetten nog steeds veel vraagtekens bij het ontbreken van samenhang in het gemeentelijk beleid, dat van directe invloed op de kern is. Een toename van de werkgelegenheid in de kern zonder gelijke toename van het woningbestand leidt tot meer verkeersdruk op de binnenring. Deze druk werkt niet alleen belastend op de historische kern maar maakt deze kern voor het winkelend publiek ook onaantrekkelijk. Wij pleiten daarom voor een selectief verkeersbeleid; voor bevordering van de toegankelijkheid en parkeergelegenheid voor het wonen en winkelen in de kern; terugdringing van het doorgaand verkeer op de binnenring (thans volgens de gemeente 70%) en geen verkeersaantrekkende werkgelegenheid creëren in de kern.

Kort samengevat komt mijn verhaal op het volgende neer:

- het rommelige karakter van Hilversum werd vanouds gewaardeerd;
- de positieve belevingswaarde van historische bebouwing is groot: uit een recent gemeentelijk onderzoek is gebleken dat 86% van de Hilversumse bevolking vindt dat de gemeente zich het lot van de historische bebouwing moet aantrekken;
- door deze positieve belevingswaarde, heeft een gerenoveerde, historische kern ook commerciële waarde, het winkelend publiek wordt erdoor aangetrokken;
- Hilversum staat voor een beslissend moment, waarin het behoud van historisch waardevolle elementen nog mogelijk is, maar het is vijf voor twaalf;
- nadat aanvankelijk in het geheel geen aandacht was voor de historische kern is nu steeds meer het inzicht gerijpt dat niet alleen het behoud van historisch waardevolle panden maar ook de kwaliteitsverbetering van hun omgeving, de zgn. *ensembles*, noodzakelijk is; zij bepalen de sfeer;
- wil dit behoud slagen dan zal er een selectief verkeersbeleid dienen te worden gevoerd: bevordering van bestemmingsverkeer, terugdringing van het doorgaande verkeer en geen verkeersaantrekkende werkgelegenheid in de kern.



Het oudste stratenpatroon en de 'rommeligheid' van het oude Hilversum worden positief gewaardeerd. Foto van de Laanstraat in 1932. Coll. Goois Museum.

Enkele concretisering kunnen deze uitgangspunten verduidelijken.

De *Laanstraatbuurt* tussen Kerkbrink, Herenstraat en Langestraat is representatief voor de stijl en bouwwijze van de boerderijen en wevershuisjes, die in Hilversum tot ver in de 19e eeuw werden gebouwd. Een renovatieplan is indertijd door de Stichting Pas Op opgesteld, maar de realisering wacht thans op de totaalvisie (uitvoeringsplan) voor de binnenstad. "Alb. Perk" en "Pas Op" pleiten sterk voor renovatie en rehabilitatie van dit gebied. Het gebied kan voor het achterland van de Nieuweg – bij het open houden van het terrein voor De Jonge Graaf van Buren – een uitnodigend winkel- en wandelgebied vormen als overgang naar het gebied van de Kerkstraat. Daarbij wordt ook aandacht gevraagd voor het voor Hilversum zo kenmerkende Brinkje bij de samenkomst van Herenstraat en Veerstraat. Bij het verkeersluw maken van de Herenstraat zou dit brinkje ook wandelgebied kunnen worden.

Een andere belangrijke concretisering kan gevonden worden op en rond de *Kerkbrink*: ook hier is nog een ensemble aanwezig in de vorm van het oude raadhuis, de Grote Kerk en het oude postkantoor (thans restaurant De Kerkbrinck).

Zelfs naast het gat van de Kerkbrink bevinden zich nog twee oude pandjes, waarvan één de grondslag vormde voor de latere bekende Spijkerfabriek. De fronten van deze huisjes zouden behouden kunnen blijven als onderdeel van een totaalplan (voorbeelden zijn de vinden in het Bergkwartier te Deventer).

Het historisch centrum, dat de Kerkbrink vormt, is als een ideale ontmoetingsplaats te beschouwen. Wij pleiten ervoor van deze brink een voetgangersgebied te maken. De nieuwbouw dient in schaal en karakter aangepast te worden aan de bestaande situatie. Slechts bestemmingsverkeer en openbaar vervoer dienen toegelaten te worden. Verder zal er – met gebruikmaking van de gerestaureerde boerderij van Houtman – meer samenhang gebracht moeten worden tussen Kerkbrink en Laanstraatbuurt.

De financiering van deze projecten – voor zover onvoldoende rendabel – zal moeten worden gerealiseerd door middel van de positieve resultaten voor andere delen van de binnen-

stadsplannen, zonder daarover inhoudelijk een oordeel uit te spreken zoals het zeer gevoelig liggende Langgewenst. De markt beschouwen wij als een essentieel onderdeel van de binnenstad.

Ik wil weer eindigen met een citaat. Het gaat hier om een wandeling door industrieel Hilversum in 1850 met een slot, dat ook in 1992 nog steeds

actueel is: *Kortom, er valt nog veel te doen en te verbeteren. Maar dat neemt niet weg, dat Hilversum een bloeiend industriedorp is, dat niet alleen kan bogen op een traditie in de nijverheid, maar zich er ook op kan beroepen de bakens verzet te hebben toen het getij veranderde.* (Pelgrim).

F.F.M. Repko

Verslag jaarvergadering 25 maart 1992

De dialezing van 25 maart 1992 werd voorafgegaan door de jaarvergadering. Door een flinke griep van de nieuwe voorzitter Fred Repko werd deze geleid door het bestuurslid Bram van der Schuyt.

Ongeveer 85 leden waren aanwezig en bleken geen aanmerkingen te hebben over de verslaggeving van de jaarvergadering 1991.

Het jaarverslag van de secretaris was niet in dit blad afgedrukt en werd daarom ter plekke voorgelezen door Loekie van Keijzerswaard. Ook deze ondervond geen bezwaar en de tekst staat alsnog in deze rubriek.

Ook het verslag van de penningmeester werd zonder problemen goedgekeurd, evenals het verslag van de kascommissie. De heer M. von Glahn gaf te kennen te willen aftreden als een van de drie commissieleden. Drs. J.T.J. Engwerda bleek bereid zijn plaats in te nemen en werd door de vergadering gekozen.

In het bestuur is een vacature voor een nieuwe penningmeester door het vertrek van Rob Kuiperus. Het bestuur is er in geslaagd een kandidaat voor deze functie te vinden. Het is de heer A.J.N.M. (Guus) Lundgren. Statutair kan zijn benoeming pas dan plaatsvinden als de leden ook schriftelijk in kennis zijn gesteld en de gelegenheid hebben gehad bezwaren of tegenkandidaten in te dienen. Een aparte korte ledenvergadering zal hiervoor in september worden ingelast.

In de vacature voor een nieuwe voorzitter kon door de benoeming van het bestuurslid Drs. F.F.M. (Fred) Repko intern worden voorzien.

Met een dankwoord en kadootjes werd afscheid genomen van de scheidende penningmeester Rob Kuiperus. Hij was twee jaar penningmeester. Bram van der Schuyt memoreerde diens verwondering over de wijze waarop het bestuur tijdens de lustrumactiviteiten met bud-

getten en de begroting omging, maar hij speelde het spel dat elke penningmeester speelt: de man met de hand op de knip van de portemonnaie.

Ook kadootjes en lovende woorden voor de grote verdiensten van Piet Timmer voor onze vereniging. Eerst als secretaris en later als voorzitter was hij een drijvende kracht, die -zo zei waarnemend voorzitter Bram van der Schuyt- in staat was anderen te enthousiasmeren. Zijn initiatieven voor het laatste lustrum zijn met name heel bijzonder geweest. Het bestuursvoorstel om Piet Timmer tot het vierde erelid van de vereniging te benoemen, werd door de aanwezigen met een veelzeggend applaus ondersteund. Een gecalligrafeerde oorkonde bevestigde de nieuwe status van de oud-voorzitter.

Piet Timmer zou zichzelf niet zijn als hij niet op zij geheel eigen wijze had bedankt. Hij memo-



Piet Timmer kreeg uit handen van Bram van der Schuyt de gecalligrafeerde oorkonde van het ere-lidmaatschap van "Albertus Perk". Foto CvA.

reerde de grote openheid van de vereniging, die zich steeds meer maatschappelijk is gaan roeren. Dat hij kon functioneren dankte hij aan zijn uitstekende medebestuurders. Ook de werkgroepen verdienen blijvend zijn grote waardering. Eén wens van hem ging nog niet in vervulling: een goede ruimte voor het archief van de vereniging die ook voor belangstellenden kan worden opengesteld. Nu hij meer tijd krijgt, hoopt hij zich wat meer te kunnen toeleggen op een beschrijving van schilders in Hilversum.

Verder werd afscheid genomen van de heer en mevrouw Andriessen. Zij verzorgden respectievelijk de verzending van *Eigen Perk* en de le-

denadministratie. Door de ziekte van de heer Andriessen moeten zij hun werk voor de vereniging helaas staken. Mevrouw Andriessen nam ook namens haar man de grote dank en bloemen in ontvangst.

Door de ziekte van de nieuwe voorzitter moest de jaarrede worden uitgesteld. Dat houdt u te goede. Ook al kunt u juist in dit nummer en in deze rubriek uitvoerig met zijn opvattingen kennis maken.

Nadat tijdens de rondvraag een vraag over de nieuwe penningmeester was behandeld, kon de waarnemend voorzitter de jaarvergadering besluiten.

J.E.L.

Jaarverslag 1991

Ook in het jaar 1991 bleek onze Historische Kring weer een vereniging die bruipte van de activiteiten. Tevreden kon worden teruggekeken naar het jaar 1990, waarin het derde lustrum kon worden gevierd. In 1991 zijn veel pogingen ondernomen om een goede plaats te vinden voor de maquette 'Hilversum anno 1850'. Dat is tot op heden echter niet gelukt.

In 1991 werden weer acht ledenavonden gehouden met als thema's o.a. de archeologie van het Gooi, schrijvers in het Gooi, de 's-Gravelandseweg en haar bewoners en Pinetum Blijdestein.

Bijzonder was, dat dit jaar drie excursies werden gekoppeld aan drie lezingen. Na de ledenavond in april over de oudste geschiedenis van het Gooi werd een archeologische wandeling gemaakt over de heide. Bijzonder was de excursie naar Zonnestraal, enkele dagen na de officiële sluiting en ontruiming van het ziekenhuis. Aan deze excursie deden ruim 70 leden mee! De dialyzing die hieraan vooraf ging trok eveneens veel belangstellenden. Dat mag overigens van alle ledenavonden in dit verenigingsjaar worden gezegd!

In december werd het Omroepmuseum bezocht, nadat in november tijdens een interessante lezing de geschiedenis van de omroep werd belicht. De Bond Heemschut wijdde de landelijke Heemschutdag 1991 aan Hilversum. Een aantal leden van Albertus Perk heeft bij die excursie als gids opgetreden. De Bond Heemschut concludeerde, dat deze Heemschutdag

bijzonder geslaagd was mede door de hulp van leden van Albertus Perk.

De ontwikkelingen in de gemeentelijke werkgroep 'Binnenstad Beter' worden met zorg gevolgd. Regelmatig vindt u in *Eigen Perk* daarover een verslag. Uw reactie en suggesties worden bijzonder op prijs gesteld.

Ook *Eigen Perk* verscheen in 1991 weer vier keer, boordevol interessante artikelen en verenigingsnieuws. De kwaliteit van de inhoud en de uitvoering is bijzonder goed.

In de loop van dit verenigingsjaar werd de werkgroep 'Over 't Spoor' opgericht, waarin een aantal enthousiaste leden van Albertus Perk dit gebied uit verschillende oogpunten onder de loep nemen.

Het verheugt het bestuur verder, dat het regelmatig op de hoogte wordt gebracht van initiatieven van leden. Daaruit blijkt eens te meer dat onze vereniging leeft. Daar waar het ons mogelijk is, worden deze initiatieven op enigerlei wijze ondersteund.

Ook in dit jubileumjaar van 'Hilversum, Pas Op!' werden goede contacten onderhouden met deze vereniging. Met zusterverenigingen in de regio werden in ieder geval de tijdschriften en andere publikaties uitgewisseld.

In de loop van 1991 moest worden gezocht naar een nieuwe voorzitter, omdat onze onvulbare voorzitter Piet Timmer in verband met drukke werkzaamheden zijn taak wilde beëindigen. Het bestuur betreurde dit besluit maar

moest het toch respecteren. Het is goed in dit jaarverslag te memoreren, dat de vereniging in Piet Timmer een bijzondere voorzitter heeft gehad, die veel heeft bijgedragen aan de groei van Albertus Perk!

De voorzittershamer is overgenomen door ons bestuurslid Fred Repko.

L.H. van Keijzerswaard.

Het monumentenrapport Centrum

Uit enkele reacties op de recensie van het rapport *Monumenten in Hilversum, het Centrum* in Eigen Perk 1992/1 blijkt dat er enige onduidelijkheid is over de mening van het bestuur met betrekking tot dit rapport.

Allereerst willen we benadrukken dat de redactie van Eigen Perk een eigen verantwoordelijkheid is toegekend, die het bestuur niet wenst aan te tasten. Zowel wat de keuze van de onderwerpen als wat de inhoud van de artikelen betreft bepaalt de redactie zelfstandig haar beleid. Het bestuur wil zich dan ook niet mengen in discussies die tussen deskundigen worden gevoerd. Zo'n discussie vond bijvoorbeeld plaats over de inleiding van het bovengenoemde rapport. Een discussie kan helderheid in deze materie verschaffen.

De kern van het rapport omvat echter een architectuurhistorische omschrijving van de verschillende behoudenswaardige panden in het centrum, waarover in grote lijnen geen verschil van mening bestaat. Maar het is ook meer dan alleen een beschrijving van waardevolle panden. Burgemeester en wethouders van Hilversum hebben in hun vergadering van 26 februari 1991 op basis van dit rapport een aantal belangrijke beleidsbeslissingen genomen. Zo is besloten tot plaatsing van 40 panden in het centrum op de gemeentelijke monumentenlijst, overeenkomstig het voorstel van de commissie. Bovendien is het rapport als basisdocument bij de planontwikkeling in de binnenstad aangemerkt. Daarmee is het rapport een beleidsstuk van de gemeente geworden.

En over dit beleidsstuk wil het bestuur een helder standpunt innemen. Reeds lang hebben wij aangedrongen op het uitbrengen van dit stuk en nu het er is zijn we daarmee bijzonder tevreden. Wij steunen dan ook de keuze van de 40 panden op de gemeentelijke monumentenlijst, die nog

aangevuld wordt met een lijst van drie ensembles en 37 waardevolle panden.

Mét de recensent van Eigen Perk missen we de aandacht voor het historische belang van de unieke wegestructuur. Ook achten wij meer elementen van de industriële geschiedenis behoudenswaardig. Dat de Oude Begraafplaats niet is genoemd moet op een vergissing berusten: de wens tot behoud daarvan blijkt uit een gemeentelijke subsidie.

Tenslotte wil het bestuur nogmaals een pleidooi houden voor het behoud van de 'Spijkerpandjes' aan de Kerkbrink, waarvan er één meer dan 220 jaar oud is. Ondanks alle kaalslag en verwaarlozing staan deze er anno 1992 nog steeds. Ook al zouden ze niet in hun geheel gerestaureerd kunnen worden, dan zouden deze beeldbepalende gevels in nieuwbouw van goede kwaliteit kunnen worden opgenomen, zoals in Deventer is bewezen met historische bouwelementen in nieuwe bebouwing. Er is al te veel gesloopt in Hilversum!

Een nieuwe binnenstad waarin geen plaats is voor de historie is bij voorbaat gedoemd te mislukken omdat de verbinding tussen het heden en verleden is zoekgeraakt. Dat willen we voorkomen. En daaraan heeft de monumentencommissie van de gemeente een belangrijke bijdrage geleverd.

Het bestuur van "Albertus Perk" zal er bij de gemeente dan ook sterk op aandringen om de productie van de monumentenrapporten over de resterende deelgebieden met voortvarendheid voort te zetten. De drie uitgebrachte rapporten hebben immers hun waarde in het gemeentelijk overleg volop bewezen.

Namens het bestuur van de historische kring "Albertus Perk"

Fred Repko